

Kohtuasi C-179/20**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

7. aprill 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. märts 2020

Kaebuse esitaja:

Fondul Proprietatea SA

Vastustajad:

Guvernul României

SC Complexul Energetic Hunedoara SA, în lichidare

SC Complexul Energetic Oltenia SA

Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA

Menetlusse astuja:

Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri

Põhikohtuasja ese

Haldusmenetluses esitatud apellatsioonkaebus, millega taotletakse Rumeenia valitsuse määruse nr 138/2013 elektrienergia varustuskindluse tagamiseks meetmete vastuvõtmise kohta (Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică; edaspidi „valitsuse määrus nr 138/2013“) tühistamist. Ühest küljest on kohtumenetluse ese küsimus, kas selle aktiga anti riigiabi, ja teisest küljest küsimus, kas kõnealune akt on direktiiviga 2009/72 vastuolus.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

ELTL artikli 267 alusel palutakse tõlgendada ELTL artiklit 107 ja artikli 108 lõiget 3 ning direktiivi 2009/72 artikli 15 lõiget 4.

Eelotsuse küsimused

a) Kas Rumeenia riigi poolt sellise õigusakti vastuvõtmine, mis sätestab kahele äriühingule, mille aktsiakapitalist enamus kuulub riigile

a.1. eelistatud juurdepääsu võrgujärjekorda ja põhivõrguettevõtja kohustuse osta abiteenuseid nendelt äriühingutelt, ja

a.2. nende kahe äriühingu toodetud elektrienergiale tagatud juurdepääsu elektrivõrkudele, mis kindlustaks viimaste järjepideva toimimise,

on riigiabi ELTL artikli 107 tähenduses, ehk kas see kujutab endast liikmesriigi rahastatud või riigi ressurssidest antavat meetet; kas sellel on valikuline laad ja kas see võib kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust? Kas jaatava vastuse korral kehtiks sellise riigiabi suhtes ELTL artikli 108 lõikes 3 sätestatud teavitamiskohustus?

b) Kas direktiivi 2009/72/EÜ artikli 15 lõikega 4 on kooskõlas see, et Rumeenia riik annab kahele äriühingule, mille aktsiakapitalist enamus kuulub riigile, õiguse tagatud juurdepääsuks elektrivõrgule, mis kindlustab nende äriühingute järjepideva toimimise?

Viidatud liidu õigusnormid

ELTL artikkel 107 ja artikli 108 lõige 3

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/54/EÜ: artikli 15 lõige 4;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/28/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta ning direktiivide 2001/77/EÜ ja 2003/30/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta: põhjendus 60, artikli 16 lõike 2 punkt b;

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. jaanuari 2006. aasta direktiiv 2005/89/EÜ elektrienergia varustuskindluse ja infrastruktuuriinvesteeringute kohta: põhjendus 5.

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Rumeenia valitsuse määrus nr 138/2013 elektrienergia varustuskindluse meetmete vastuvõtmise kohta (Hotărârea Guvernului României nr. 138/2013 privind adoptarea unor măsuri pentru siguranța alimentării cu energie electrică). Selle õigusakti alusel anti tagatud juurdepääs elektrivõrkudele sellisele energiale, mida toodavad vastustajatele SC Complexul Energetic Hunedoara SA (edaspidi „CEH“) ja SC Complexul Energetic Oltenia SA (edaspidi „CEO“) kuuluvad soojuselektrijaamad. Lisaks kohustati Compania Națională de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica“ SA-d (riiklik elektrit edastav äriühing; edaspidi „Transelectrica“) kui põhivõrguettevõtjat tagama eelistatud võrgujärjekorra eespool viidatud elektrienergiale vastavalt tingimustele, mis on ette nähtud Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei (riiklik energiasektori reguleeriv asutus, edaspidi „ANRE“) vastu võetud eeskirjades. Lisaks kehtestati riikliku elektrienergia võrgu julgeoleku taseme säilitamiseks kõnealusele kahele äriühingule kohustus pakkuda Transelectricale kindlaksmääratud elektrilise võimsusega abiteenuseid vastavalt ANRE vastu võetud eeskirjades ette nähtud tingimustele. Neid meetmeid rakendati 15. aprillist 2013 kuni 1. juulini 2015, seejärel pikendati neid üksnes CEH-i suhtes kuni 31. detsembrini 2017.

Elektrienergia- ja maagaasiseadus nr 123/2012 (legea nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale, edaspidi „seadus nr 123/2012“): artikli 5 lõige 3, millega võetakse Rumeenia õigusesse üle direktiivi 2009/72 artikli 15 lõige 4, ning mis on valitsuse määruse nr 138/2013 õiguslik alus: „valitsuse määrusega võib elektrienergia varustuskindluse tagamisega seotud põhjustel anda tagatud juurdepääs elektrivõrkudele sellisele elektrienergiale, mida toodetakse elektrijaamades, mis kasutavad riigisiselt toodetud kütuseid, kuid mis on piiratud aastaste piirmääradega, mis vastavad primaarenergiale, mis ei ületa 15% võrdväärse kütuse üldkogusest, mida on vaja selleks, et toota elektrienergiat, mis vastab riigi summaarsele energia lõpptarbimisele.“

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kaebuse esitaja Fondul Proprietatea SA (edaspidi „kaebuse esitaja“) on Hidroelectrica SA – taastuvatest energiaallikatest elektrienergiat tootev äriühing ja Rumeenia suurim abiteenuste pakkuja – vähemusaktsionär. Kõnealuse äriühingu enamusaktsionär on Rumeenia riik. Vastustajad CEH ja CEO on kaks äriühingut, mille enamusaktsionär on samuti Rumeenia riik, ning mis toodavad elektrienergiat taastumatutest allikatest, kasutades kohalikult toodetud kütuseid. Vastustaja Transelectrica on äriühing, mille aktsiakapitalist suurem osa kuulub riigile, ning see on ainus Rumeenia põhivõrguettevõtja.
- 2 Valitsuse määruse nr 138/2013 ettevalmistavates dokumentides (note de fundamentare) esitatakse põhjendused, mis viisid selle akti vastuvõtmiseni. Seal märgitakse, et riikliku elektrienergia võrgu turvalisusest tulenes vajadus kütuste

koosluse olemasolu ja säilitamise järele, et toota elektrienergiat, mis katab riigisisese energiatarbimise. Selle koosluse teostamisel pidas Rumeenia valitsus eelkõige oluliseks riigisiseste energiaallikate eelistatud kasutamist, et tagada energiakindlus ja -sõltumatus.

- 3 Elektrienergia taastuvallikatest tootmise võime eksponentsiaalne kasv viimastel aastatel ja prognooside kohaselt järgnevatel aastatel ajendas kehtestama meetmed, mis tagaksid elektrienergia varustuskindluse, vastavalt direktiivi 2005/89 põhjenduses 5 esitatud arutluskäigule.
- 4 Selleks, et tagada süsteemi piisavus ja kindlalt katta elektrienergia nõudlus, oli vaja, et riiklikus elektrienergia võrgus oleks olemas teatav elektrijaamade tagatud saadaolev võimsus, mis on märkimisväärselt suurem võimsusest, mida tarbitakse tipptarbimise ajal. Samuti oli kohustuslik säilitada võrgukäitaja jaoks pidevalt kättesaadavana tegevusreservi, mis saaks tasakaalustada elektripinge pidevat kõikumist. Sellised kõikumised suurenesid märkimisväärselt pärast taastuvatest allikatest elektrienergia tootmise eksponentsiaalset kasvu, kuna nende energiatootjate allikate kättesaadavus oli piiratud ja nende toodang ei olnud kontrollitav. Seetõttu oli kaasneva reservi võimsus tingimata vajalik, et tagada süsteemi nõuetekohasus.
- 5 Järelikult avaldas potentsiaalse kaasneva reservvõimsuse vähendamine seetõttu, et lakati kasutamast teatavaid elektrienergia tootmisvõimsusi, mis kasutasid taastumatuid kütuseid, negatiivset mõju riikliku elektrienergia võrgu varustuskindlusele ja isegi riigi energiajulgeolekule.
- 6 Ettevalmistavates dokumentides juhiti tähelepanu ka Tšehhi Vabariigi, Slovakkia, Ungari ja Rumeenia turgude ühendamise projekti „4M – Market Coupling“ algatamisele 2014. aasta novembris. Piiriülese ühendamise võimsuse kasv Rumeenia läänevõrgus tekitas vajaduse, et tulevikus oleks selles piirkonnas olemas oluline tootmisvõimsus.
- 7 Taastumatutest allikatest elektrienergiat tootvate elektrijaamade kulud, eriti nende, mis kasutasid kivisütt, kasvasid seetõttu, et need ei saanud pidevalt toimida, ja iga kord, kui elektrijaamad peatati, ei saanud need pakkuda abiteenuseid, kuna sellel toimingul on pikk käivitusae ja see on kulukas. Seetõttu ei saanud need elektrijaamad turul konkureerida ja vähendasid oma kogust energiavajaduse nõudluseni, mis kahjustas omakorda kaevandamissektorit, vähendades elektrienergia tootmisprotsessis kasutatava kivisöe kogust.
- 8 Sellistes tingimustes leiti, et teatavate elektrijaamade, mis tootsid elektrienergiat taastumatutest allikatest, toimimine oli vajalik, et tagada riikliku elektrienergia võrgu varustuskindlus ja riigi energiavarustuse sõltumatus. CEH-le ja CEO-le kuuluvad soojuselektrijaamad, mis kasutasid toimimiseks kohalikult toodetud kütuseid ja andsid olulise panuse riikliku elektrienergia võrgu varustuskindlusesse teatavates suure puudujäägiga piirkondades. Siiski ei olnud need kaks äriühingut soojuselektrijaamade aeglase käivitusaegade tõttu suutelised

vastama energiaturustaja tellimustele, et tagada abiteenused, välja arvatud juhul, kui need toimisid kindla elektrivõimsusega.

- 9 Neil kaalutlustel võttis Rumeenia valitsus seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõike 3 alusel vastu valitsuse määruse nr 138/2013, millega anti tagatud juurdepääs elektrivõrkudele CEH ja CEO toodetud elektrienergiale, kindlustati selle elektrienergia eelistatud võrgujärjekord ja kehtestati neile kahele äriühingule kohustus pakkuda kindlaksmääratud elektrivõimsusega abiteenuseid.
- 10 Leides, et selle õigusaktiga tekitati talle kui Hidroelectrica SA aktsionärile kahju, esitas kaebuse esitaja halduskaebuse, milles palus valitsuse määruse nr 138/2013 tühistamist, väites muu hulgas, et esineb ebaseaduslik riigiabi. Vastustaja Rumeenia valitsuse toetuseks astus menetlusse Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (majandus-, energeetika- ja ettevõtlusministeerium, Rumeenia). Kaebuse kohta tegi otsuse Curtea de Apel București (Bukaresti apellatsioonikohus, Rumeenia). Esimese kohtuastme otsuse peale esitati edasikaebus Înalta Curte de Casație și Justițiele (Rumeenia kassatsioonikohus), mis tühistas vaidlustatud kohtuotsuse, kuna kõiki kaebuse esitaja õigusvastasuse väiteid ei vaadatud sisuliselt läbi, ning saatis kohtuasja tagasi Curtea de Apel Bucureștile, kes otsustas esitada Euroopa Kohtule käesolevas kohtuasjas eelotsusetaotluse.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 11 Valitsuse määruse nr 138/2013 alusel **ebaseadusliku riigiabi** andmise kohta leiab **kaebuse esitaja**, et kõik ELTL artiklis 107 sätestatud tingimused on täidetud.
- 12 Mis puudutab tingimust, mille *kohaselt meede peaks olema rahastatud riigi poolt või riigi ressurssidest*, leiab ta sisuliselt, et andes tagatud juurdepääsu elektrivõrkudele, võivad CEH ja CEO saada õiguse müüa toodetud elektrienergiat eesõigustatult enne konkurente. Valitsuse otsusega energiaturult pärinevate rahastusallikate teatavatele tootjatele ümbersuunamise puhul on tegemist ühe riikliku rahastuse vormiga. Lisaks kasutatakse CEH-lt ja CEO-lt abiteenuste ostmiseks riiklikke vahendeid, mis kuuluvad Transelectricale, mille aktsiakapitalist enamuse kuulub riigile. Riigiettevõtete puhul on Euroopa Kohus leidnud, et riik on oma valitseva mõju kehtestamise kaudu suuteline suunama nende ressursside kasutamist, et rahastada konkreetseid eeliseid teatavate ettevõtete kasuks.
- 13 *Valikulise abi olemasolu* kohta leiab kaebuse esitaja, et see tuleneb käesoleva kohtuasja asjaoludest. Valitsuse määrusega nr 138/2013 hõlmatud elektrijaamad ei tegutse pidevalt, sest neil puuduvad energia ostjad, kes tagaksid nende katkestusteta toimimise. Tehnilisest seisukohast saaksid CEH ja CEO elektrijaamad pakkuda pikkade käivitusaegade tõttu teatavaid abiteenuseid vaid juhul, kui nad oleksid Transelectrica esitatud taotluse hetkel käigus. Samal ajal põhjustab elektrijaamade käivitamine väga suurt kulu.

- 14 Nende puuduste kõrvaldamiseks andis Rumeenia riik valitsuse määrusega nr 138/2013 valikulise eelise täispaketiga, mille hulka kuulub tagatud juurdepääs elektrivõrkudele ja eesõigustatud võrgujärjekord ning tagatis abiteenuste osutamise näol. Selles osas sätestab valitsuse määrus nr 138/2013 nende kahe äriühingu eelistatud võrgujärjekorra, mis on seotud viimaste „kohustusega“ osutada abiteenuseid. See tähendab praktikas seda, et Transelectrical on kohustus osta neid teenuseid eelisjärjekorras CEH-lt ja CEO-lt, järgimata majanduslikku tähtsusjärjestust. See eelis kujutab endast neile kahele äriühingule antud valikulist eelist. Valitsuse määruse nr 138/2013 puudumisel oleks abiteenuseid ostetud konkurentsile tuginevate tingimuste alusel madalaima pakutud hinna põhjal.
- 15 Lisaks andis Rumeenia riik neile kahele äriühingule tagatud juurdepääsu elektrivõrkudele. See tähendab, et CEH-l ja CEO-l on kindel teadmine, et nad tarnivad kindlaksmääratud koguse elektrienergiat, mistõttu nende järjepidev toimimine on tagatud. Valitsuse määrus nr 138/2013 annab CEH-le ja CEO-le „turvavõrgu“, kuna elektrienergiaga varustajatel on kohustus osta neilt isikutelt osa elektrienergiast, mille nad oma tarbijatele edastavad.
- 16 Kaebuse esitaja väitel loodi tagatud juurdepääsu mehhanism taastuenergia jaoks, selleks, et edendada ökoloogilisi tootmisallikaid, mis ei saasta. Selle asemel lõi Rumeenia riik kõnealuse süsteemi (saastavat soojusenergiat tootvate) CEH ja CEO kasuks, et pakkuda neile eespool viidatud eeliseid. Selle tulemusel on neil kahel äriühingul nende meetmete kehtestamise kaudu konkurentide ees majanduslik eelis.
- 17 Mis puudutab tingimust, et *liikmesriikidevahelist kaubandust kahjustatakse ja asjaolu, et konkurentsi kahjustatakse*, leiab kaebuse esitaja, et olukord, milles konkurentsi kahjustatakse, tuleneb kõnealuse meetme kahjustavast toimest, mis mõjutab energiaturul tegutsevaid isikuid, kellel tekib kahju, kuna neil ei ole elektrivõrgule tagatud juurdepääsu eelist. Ainsad tootjad, kellele see õigus on antud, on CEH ja CEO. Lisaks ei võeta Transelectrica kohustuse puhul osta CEH-lt ja CEO-lt abiteenuseid arvesse nende kahe äriühingu toodetud energia kõrget hinda, eirates sel viisil konkurentsi kriteeriume.
- 18 Viimasena, mis puudutab *teavitamiskohustust*, siis kuna riigiabi esinemise tingimused on täidetud, oleks komisjoni pidanud kõnealusest meetmest teavitama, et ta hindaks selle konkurentsiga kokkusobivust või sobimatust. Pelk teavitamata jätmise asjaolu viitab sellele, et kõnealune meede on õigusvastane.
- 19 Mis puudutab direktiivi 2009/72 **artikli 15 lõike 4 ülevõtmist** seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõikega 3, leiab kaebuse esitaja, et vaatamata sellele, et mõlemas sättes käsitletakse sama tüüpi energiatootjaid – ehk neid, kes kasutavad primaarenergia allikana kohalikke kütuseid, ja näevad ette identse piirmäära, nimelt 15% kogu primaarenergiast, mida on elektrienergia tootmiseks vaja –, erinevad need siiski oluliselt teineteisest. Nimelt, kui direktiiv hõlmab erakorralist meetet, mis annab teatavatele tootjatele eelistatud juurdepääsu kindlaksmääratud

rangetel tingimustel, siis seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõikes 3 käsitletakse tagatud juurdepääsu elektrivõrkudele.

- 20 Tagatud juurdepääs on liidu õiguse autonoomne mõiste, mille määratlus on esitatud direktiivi 2009/28 põhjenduses 60. Lisaks sätestatakse selle direktiivi artikli 16 lõike 2 punktis b, et liikmesriigid kehtestavad taastuvenergiaallikatest toodetud elektrienergia eelistatud või tagatud juurdepääsu võrgusüsteemile. Kaebuse esitaja arvates antakse tagatud juurdepääs üksnes elektrile, mis on toodetud taastuvatest allikatest, mitte sellele, mis pärineb taastumatutest energiaallikatest, nagu CEH ja CEO toodetava energia puhul. Sellest tulenevalt näib, et nende kahe äriühingu toodetud elektrienergiale tagatud juurdepääsu andmise asjaolu on direktiivi 2009/72 artikli 15 lõike 4 sätete rikkumine.
- 21 **Vastustajad ja menetluse astuja** väidavad, et ERTL artiklis 107 ette nähtud riigiabi esinemise tingimused ei ole täidetud, mistõttu ei tulnud kõnealusest meetmest teavitada, ja direktiivi 2009/72 artikli 15 lõige 4 on seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõikega 3 korrektselt üle võetud.
- 22 Selles osas märgib **Rumeenia valitsus**, et ANRE on riigisisese tasandil asutus, millel on pädevus siduvate õigusnormide – mida on vaja elektrienergiasektori ja -turu toimimiseks tõhususe, konkurentsi, läbipaistvuse ja tarbijakaitse tingimustes – väljatöötamises, heakskiitmises ja kohaldamise järelevalves. Liidu õiguse (eelkõige direktiivide 2009/28, 2012/27 ja 2009/72) ja seaduse nr 123/2012 alusel on ANRE ühtlustanud tagatud või eelistatud juurdepääsu ja eesõigustatud võrgujärjekorda käsitlevad õigusnormid nende normidega, mis juba esinevad tasakaalustavatel turgudel ja mille alusel järjestatavaid tootmisüksuseid kasutatakse vastavalt tähtsusjärjestuse kriteeriumile.
- 23 Valitsuse määruses nr 138/2013 täpsustatakse siiski, et Transelectrica peab tagama CEH ja CEO toodetud elektrienergiale eelistatud võrgujärjekorra tingimustel, mis on sätestatud ANRE kehtestatud eeskirjades. Samamoodi reguleeritakse ANRE eeskirjades sätestatud tingimustega nende kahe äriühingu kohustust osutada abiteenuseid. Abiteenuste osutamisega seotud kulutused on tootjate poolt põhjendatud ja ANRE sertifitseeritud vastavalt kohaldatavatele Euroopa ja riigisisestele õigusnormidele ning need on kooskõlas reguleeritud tariifide kehtestamise meetoditega, mis kinnitati ANRE otsusega.
- 24 Menetluse astunud **majandus-, energeetika- ja ettevõtlusministeerium** kinnitab valitsuse määruse nr 138/2013 ettevalmistavatele dokumentidele viidates, et kõnealune õigusakt võeti vastu, et tagada riikliku elektrienergiavõrgu ohutut toimimist ja elektrienergia varustuskindlust.
- 25 Valitsuse määruses nr 138/2013 viidatakse tootmisüksustele võrgujärjekorra andmisele selleks, et tasakaalustada riiklikku elektrienergiavõrgustikku. Selles mõttes saavad CEH ja CEO osutada jaotus- ja süsteemikäitaja (Transelectrica) taotlusel abiteenuseid ANRE kehtestatud tingimustel. Viimane kehtestab selliste teenuste osutamiseks reguleeritud hinnad ANRE vastuvõetud meetodite alusel.

Abiteenuste osutamise heakskiidetud hind on võrreldav seda tüüpi teenuste kaalutud keskmise ostuhinnaga avatud turul.

- 26 Direktiivi 2009/72 ja riigisiseste õigusaktide kohaldamisel kehtestab ANRE kõikide tootjate jaoks objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tingimused, et ei kahjustataks elektirenergia turu sujuvat toimimist ega teiste tootjate tegevust, kes sellel turul tegutsevad. Kohaldatavate õigusnormide ja valitsuse määruse nr 138/2013 tagajärjel ei tohi kahjustada teiste turul tegutsevate isikute huve. Nende meetmete kohaldamine ei moonuta elektrienergia turgu ega kujuta endast konkurentsivastast kohtlemist, kuna abiteenused on olemasoleva turu tingimuste põhjal objektiivselt kindlaks määratud, ja nende teenuste hinda reguleerib ANRE.
- 27 Nende kaalutluste põhjal leiab menetlusse astuja, et riigiabi olemasolu tuleb välistada.
- 28 Vastustaja **Transelectrica** täpsustab, et igal tootjal, kes on sõlminud temaga asjaomasel (avatud või reguleeritud) turul abiteenuste osutamise lepingu, on kohustus tarnida tasakaalustaval turul vähemalt lepingus sätestatud kogus. Ühelegi abiteenuste osutajale pole tagatud reservi kasutuselevõtmine tasakaalustaval turul, vaid seda tehakse kooskõlas turu reeglitega tähtsusjärjestuse alusel. See reegel oli kohaldatav ka tootjatele, keda valitsuse määrus nr 138/2013 hõlmas, kuna puudub igasugune garantii, et nende tarnitavat tasakaalustavat energiat kasutatakse eeliskorras (tähtsusjärjestuse väliselt).
- 29 Abiteenuste turg Rumeenias on reservide tüübist sõltumata väga kontsentreeritud ja vähese konkurentsiga. Piiratud pakkumise oludes on kõnealuste teenuste hinnad avatud turul kõrged, ja paljudel juhtudel ületavad pakkumise kaalutud keskmised hinnad reguleeritud hindu. Sellises olukorras ei saa kindlalt väita, et valitsuse määruse nr 138/2013 puudumisel oleks reservide ostmise hind olnud palju väiksem.
- 30 ANRE antud kohaldatavates eeskirjades võeti eelistatud võrgujärjekorra mõiste liidu õigusest üle, kuid ilma selle mõiste algset tähendust säilitamata. ANRE eeskirjade puhul piirdub eelistatud võrgujärjekorra tähendus üksnes olukordadega, milles tuleb võimsust vähendada riikliku elektrienergia võrgu tasakaalustamiseks, kui võimsust oluliselt ületatakse konkreetsel kindlaksmääratud tingimustel. Kõnealune eelistatud võrgujärjekord viitab rangelt tasakaalustaval turul kehtestatud tähtsusjärjekorrale ega paku turul tegutsevatele isikutele konkurentsieeliseid ning kohaldub üksnes alates teatavast päevaste pakkumiste tasemest tasakaalustaval turul.
- 31 Elektrijaamad, mida valitsuse määrus nr 138/2013 hõlmab, ei saa eelistatud võrgujärjekorra eelist, mis on taastuenergiaallikatel ja koostoodetud energial, nagu on kehtivates õigusaktides tegelikult ette nähtud, vaid üksnes eesõiguse olukorras, kus päevaste pakkumiste hind tasakaalustaval turul langeb alla

0,1 leu/MWh ja ainult siis, kui eksisteerivad elektrienergia turul sõlmitud lepingud.

- 32 Viimasena rõhutavad vastustajad samuti, et Consiliul Concurenței (Rumeenia konkurentsiamet) analüüsis valitsuse määruse nr 138/2013 aluseks olnud eelnõu ja avaldas selle kohta heakskiitva arvamuse, täpsustades, et elektrienergia varustuskindluse tagamiseks kehtestatud meetmed on riigiabi valdkonna normide suhtes ülimuslikud. Lisaks teatas ANRE, et kõnealused meetmed arvestavad kohaldatavaid õigusnorme ega ole vastuolus ANRE loodud õigusliku raamistikuga.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et käesolevas menetlusetapis, pärast kassatsiooniaset ja kõrgeima kohtu poolt asja tagasi saatmist, on asja sisuliselt menetlev kohus seotud kassatsioonikohtu otsuses sätestatuga. Înalta Curtea de Casație (Rumeenia kassatsioonikohus) otsusest tuleneb, et küsimus, mida on vaja analüüsida, on riigiabi esinemise või puudumise aspekt. Lisaks sellele jagab eelotsusetaotluse esitanud kohus kaebuse esitaja väljendatud kahtlusi direktiivi 2009/72 artikli 15 lõike 4 nõuetekohase ülevõtmise kohta.
- 34 **Esimese küsimuse** osas kinnitab eelotsusetaotluse esitanud kohus kaebuse esitaja väidetele viidates, et Rumeenia riik näib olevat kehtestanud valitsuse määruse nr 138/2013 selleks, et anda CEH-le ja CEO-le suuremaid eeliseid, täpsemalt toodetud elektrienergia tagatud müük elektrijaamade järjepideva toimimise kaudu; abiteenuste osutamise kulude vähendamine selle kaudu, et kõrvaldatakse elektrijaamade käivitamiskulud ja toodetakse väiksema hinnaga energiat, mida saab müüa avatud või reguleeritud turul.
- 35 Euroopa Kohtu poole pöördumise tingivad kohtuasja asjaolud, kuna valitsuse määrusega nr 138/2013 hõlmatud tootjatele antud eelis ei tulene pelgast teatava rahasumma, hüve või muu väärtuse andmisest, vaid energiaturu keerulisest toimemehhanismist.
- 36 **Teise küsimuse** kohta märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et valitsuse määrus nr 138/2013 võeti vastu seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõike 3 alusel – säte, millega võetakse riigisisesele õigusesse üle direktiivi 2009/72 artikli 15 lõige 4. Sellele vaatamata eksisteerib nende kahe sätte vahel erinevus, kuna direktiivi artikli 15 lõike 4 eesmärk on anda eelis võrgujärjekorras, samas kui seaduse nr 123/2012 artikli 5 lõige 3 puudutab tagatud juurdepääsu elektrivõrkudele.
- 37 Seega tuleb kindlaks teha, kas selle direktiivi artikli 15 lõige 4 on kitsalt kohaldatav erand, mis võimaldab anda üksnes eelistatud juurdepääsu, kuid mitte valitsuse määrusega nr 138/2013 reguleeritud tagatud juurdepääsu, eelkõige kontekstis, kus tagatud juurdepääs on autonoomne mõiste, mis on määratletud direktiivi 2009/28 põhjenduses 60. Selle direktiivi sisust tuleneb, et ka tagatud juurdepääs antakse üksnes taastuvallikatest toodetud elektrienergia puhul ja seda

ei anta energiale, mis pärineb taastumatutest allikatest. Asjaolu, et CEH ja CEO toodetud elektrienergiale anti tagatud juurdepääs, näib rikkuvat direktiivi artikli 15 lõike 4 sätteid.

- 38 Seetõttu tuleb kindlaks teha, kas selle sätte alusel võib liikmesriik anda teatavatele taastumatutest allikatest energiat tootvatele äriühingutele tagatud juurdepääsu võrkudele.

TÖÖDOKUMENT